УДК 378.091.12:37.013.42

Короленко В. Л.
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри методики професійного навчання
інженерно-енергетичного факультету
Миколаївського національного аграрного університету
orcid.org/0009-0006-5484-3945

ФОРМУЮЧА РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБИСТІСТЬ СТУДЕНТА

Анотація: У тезах розкрито сутність педагогічного впливу як важливого чинника формування особистості студента в умовах сучасної вищої освіти. Висвітлено роль викладача у розвитку професійно значущих якостей, моральної свідомості та ціннісних орієнтацій здобувачів освіти. Обґрунтовано значення гуманістичних цінностей, педагогічної взаємодії та рефлексії у професійному становленні майбутнього фахівця. Зроблено висновок, що ефективний педагогічний вплив сприяє формуванню компетентного, відповідального та конкурентоспроможного фахівця.

Abstract: The theses reveal the essence of pedagogical influence as an important factor in the formation of a student's personality in the conditions of modern higher education. The role of the teacher in the development of professionally significant qualities, moral consciousness and value orientations of education seekers is highlighted. The importance of humanistic values, pedagogical interaction and reflection in the professional development of a future specialist is substantiated. The conclusion is made that effective pedagogical influence contributes to the formation of a competent, responsible and competitive specialist..

Сучасна система вищої освіти орієнтується не лише на передачу студентам професійних знань, а й на всебічний розвиток їхньої особистості, формування моральної свідомості, професійних цінностей, громадянської відповідальності та здатності до саморозвитку. У зв'язку з цим педагогічний вплив розглядається як цілеспрямований процес, що забезпечує становлення особистості майбутнього фахівця, розвиток його світогляду, професійної культури та системи ціннісних орієнтацій [1; 3].

Формування особистості студента відбувається у процесі активної взаємодії із соціальним середовищем, насамперед із викладачем, який виступає не лише транслятором знань, а й носієм моральних норм, професійних ідеалів та культурних цінностей. Саме педагогічний вплив забезпечує інтеграцію знань, переконань, мотивів і поведінкових моделей у цілісну систему особистісних якостей майбутнього спеціаліста [1; 2; 4].

В основі ефективного педагогічного впливу лежить система гуманістичних цінностей, сформованих упродовж розвитку світової педагогічної та філософської думки. Починаючи від античних мислителів – Сократа, Платона, Арістотеля – і до сучасних педагогічних концепцій, центральною залишається ідея гармонійного розвитку людини, морального самовдосконалення та відповідальності за власний вибір. Освітній процес у закладі вищої освіти має сприяти не лише інтелектуальному розвитку, а й формуванню внутрішньої потреби діяти відповідно до моральних принципів.

Особливого значення набуває особистість викладача як головного суб'єкта педагогічного впливу. Його професійна компетентність, педагогічна культура, етична поведінка, комунікативна майстерність та власний приклад значною мірою визначають характер розвитку студента. Педагогічний вплив є найбільш результативним тоді, коли він ґрунтується на партнерстві, взаємній повазі, довірі та суб'єкт-суб'єктній взаємодії. За таких умов студент виступає активним учасником освітнього процесу, здатним до рефлексії, саморозвитку та відповідального прийняття рішень [2; 3].

Одним із ключових результатів педагогічного впливу є формування системи особистісних і професійних цінностей студента. Саме вони визначають його ставлення до майбутньої професійної діяльності, суспільства, інших людей і самого себе. До провідних моральних цінностей, що повинні формуватися в освітньому середовищі закладу вищої освіти, належать гуманність, чесність, відповідальність, честь, гідність, совість, справедливість, толерантність та академічна доброчесність. Вони виступають внутрішніми регуляторами поведінки особистості й забезпечують її професійну зрілість.

Педагогічний вплив не обмежується інформаційним компонентом навчання. Він реалізується через організацію навчально-пізнавальної діяльності, виховного середовища, професійного спілкування, створення ситуацій морального вибору, стимулювання критичного мислення та розвитку рефлексивних здібностей студентів. Саме в процесі аналізу власних дій, оцінювання їх моральних наслідків і співвіднесення особистих мотивів із суспільними цінностями формується зріла особистість майбутнього фахівця.

Важливою умовою результативності педагогічного впливу є розвиток самосвідомості студента. Усвідомлення власних моральних принципів, професійних мотивів і життєвих цілей сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання, майбутньої професії та соціальної діяльності. Самооцінка, саморефлексія та здатність до морального самоконтролю виступають необхідними компонентами професійного становлення сучасного фахівця.

Суттєву роль у процесі формування особистості відіграє освітнє середовище закладу вищої освіти. Воно повинно забезпечувати можливості для розвитку творчої активності, соціальної відповідальності, академічної свободи, командної взаємодії та професійного самовираження студентів. Водночас педагогічний вплив має враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній попередній соціальний досвід, рівень сформованості ціннісних орієнтацій та готовність до самостійного прийняття рішень.

У сучасних умовах цифровізації освіти та швидких соціальних змін особливого значення набуває розвиток у студентів критичного мислення, інформаційної культури та моральної стійкості до негативних інформаційних впливів. Педагогічний вплив повинен бути спрямований не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності до свідомого морального вибору, відповідального прийняття професійних рішень та безперервного особистісного вдосконалення.

Висновки. Формуюча роль педагогічного впливу полягає у створенні умов для цілісного розвитку особистості студента, формування його професійної компетентності, моральної культури, ціннісних орієнтацій і здатності до самореалізації. Ефективність педагогічного впливу визначається гуманістичною спрямованістю освітнього процесу, професіоналізмом викладача, активною позицією студента та організацією освітнього середовища, яке стимулює саморозвиток, рефлексію і відповідальність. Саме такий підхід забезпечує підготовку конкурентоспроможного, компетентного й соціально відповідального фахівця.

Ключові слова: педагогічний вплив; особистість студента; формування особистості; професійне становлення; виховний процес; гуманістична педагогіка; ціннісні орієнтації; моральні цінності; професійна компетентність; педагогічна взаємодія; суб'єкт-суб'єктна взаємодія; особистісно орієнтоване навчання; педагогічна підтримка; педагогічна майстерність; професійна культура; моральна свідомість; самосвідомість; саморозвиток.

Keywords: pedagogical influence; student personality; personality formation; professional development; educational process; humanistic pedagogy; value orientations; moral values; professional competence; pedagogical interaction; subject-subject interaction; personally oriented learning; pedagogical support; pedagogical skill; professional culture; moral consciousness; self-awareness; self-development.

Список літератури

1. Короленко В.Л. Психологія і педагогіка : методичні рекомендації здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП “Облік і оподаткування” спеціальності 071 “Облік і оподаткування” денної та заочної

форм здобуття вищої освіти / уклад. В. Л. Короленко. Миколаїв : МНАУ, 2024. 91 с.

2. Короленко В. Л. Значення сім’ї у вихованні сучасної особистості. Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф., (м. Львів, 29-30 серпня 2024 р.). Львів : Львівський науковий форум, 2024. С. 49-51.

3. Короленко В. Л. Сутність і особливості морального виховання школярів // Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 375-377.

4. Короленко В. Л. Важлива роль виховання у сучасному вищому навчальному закладі. Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу (м. Миколаїв, 15-16 квітня 2026 р.) / Інженерно-енергетичний факультет. Миколаїв : МНАУ, 2026. С. 73-75.